

Soubor praktických poznámek k výcviku pro Tolling testy

Pro správný výcvik Tollerů je důležité si uvědomit, jaké je vlastně prostředí, které je Tollerům nejbližší. Z historie plemene i z jeho názvu vyvozujeme, že původním prostředím Tollerů je oblast východního pobřeží Kanady, konkrétně poloostrov Nové Skotsko. Při následujícím popisu tedy vycházím z toho, že prostředí, které Tollerům vyhovuje je prostředí podobné, jako v Novém Skotsku. Není tedy náhodné, že v dnešní době jsou Tolleři nejvíce rozšířeni ve Skandinávii, kde je příroda velmi podobná, takřka identická. Proti tomu přírodní prostředí střední Evropy a Česka je jiné. I samotný lov kachen je v našem prostředí spíše ojedinělou situací, což je pochopitelné vzhledem k omezenému výskytu vodních ploch.

Následující text popisuje některé poznatky a pozorování, které mohou být užitečné pro potřeby loveckého výcviku Tollerů v našich podmínkách. Popsány jsou specifické situace, které mohou při zkouškách ve Skandinávii nastat, a na které je potřeba se při domácím výcviku náležitě připravit. Toller je velmi inteligentní a atleticky založené všestranné plemeno, které se dokáže vypořádat s mnoha nástrahami, kterým v přírodě může čelit. Pro úspěšné složení zkoušek je tedy klíčové, aby se s podobnými situacemi setkával již při výcviku, což mu zvýší sebevědomí a usnadní orientaci při zkoušce samotné.

Přírodní prostředí Nového Skotska a Skandinávie

Zimy jsou v Novém Skotsku a Skandinávii mrazivější, stejně tak léta jsou tam mírnější než v Česku. Podstatný rozdíl panuje v ročním úhrnu srážek, který je ve Skandinávii cca dvojnásobný oproti Česku, a v Novém Skotsku dokonce trojnásobný. Z uvedeného je patrné, že podnebí v Česku je teplejší, a především sušší než ve Švédsku nebo v Novém Skotsku. Tolleři jsou dobře vybaveni pro mokré a ošklivé počasí. Vůbec jim nevádí, pokud několikrát za den zmoknou. Ani nízké teploty pro ně nejsou limitující. Limitující je spíše naše letní počasí, kdy je horko a suchý vzduch, a psi se při intenzivní práci snadno „utaví“ a přestávají vnímat svého vůdce.

Dalším určujícím faktorem jsou geologické podmínky, kde je rozdíl mezi Českem a Skandinávií, potažmo Novým Skotskem ještě výraznější. Zatímco povrch Skandinávského poloostrova a Nového Skotska byl dotvářen působením ledovců, povrch v Česku byl naproti tomu utvářen především sedimentací mořského dna a následným vrásněním. Z toho je patrné, že povrch Česka byl utvářen mnohem dříve a tomu také odpovídá ráz krajiny, který je v Česku mnohem mírnější. České hory jsou zaoblenější a krajina není zvrásněna mnoha prudkými údolími nebo ledovcovými jezery. V České krajině se prakticky nevyskytují nánosy kamení, skaliska a balvany, jako je tomu v krajině Skandinávie a Nového Skotska.

Nejvýraznějším důsledkem působení ledovců je zanechání hlubokých rýh v krajině, které se následně po zaplnění vodou mění v říční kaňony nebo v jezera podlouhlého tvaru, jaké známe ze Skandinávie i z Kanady. Podobnou krajinu v Česku prakticky nemáme, protože celkové množství vodních ploch je u nás mnohem menší. I přesto máme u nás oblasti, které se svým charakterem takové krajiny podobají, jako například jihočeské rybníky a veškeré horské oblasti při hranicích, kde stále přetrvává krajina bez významného vlivu lidské činnosti.

Třetí specifickou oblastí je vegetace a zvěř, která je typická pro oblast Nového Skotska, Skandinávie a Česka. Vegetace Nového Skotska nebo Skandinávie je na první pohled mnohem divočejší, než je tomu v Česku. Rozdíl je také v lovné zvěři, která se u nás vyskytuje. V Novém Skotsku i Skandinávii je typický výskyt divokých hus, které při své každoroční migraci ze severu na jih a opačný směrem využívají jezera a vodní plochy jako vhodná hnízdiště.

Typy terénu pro výcvik a zkoušky

- Otevřený terén

Na břehu je minimum stromů a keřů a porost je spíše travnatý případně přímo ve vodě je rákosí a jiná vodní vegetace. Břeh navazuje na louku nebo pastvinu. Pro psa je terén přehledný. Úskalí může být oslnění psa nebo vůdce odrazem slunce na vodní hladině, a tedy ztížená orientace psa při plavání, protože pes přes odraz slunce na hladině nevidí plovoucí předměty (vhozené nebo střelené kachny).

- Zarostlý terén

Břeh je zarostlý stromy a keři. Mnohdy břeh navazuje přímo na les nebo zarostlý svah, kdy stromy přecházejí v křoviny a dále v rákosí a kopřivy. Zarostlý terén je složitý pro orientaci a práci psa na břehu. Problémem může být tolling i marking, protože v příliš hustém terénu mohou předměty zapadnout do husté vegetace a pro psa je výrazně ztížena orientace zrakem. Problémem mohou být také kopřivy nebo trnité keře.

- Členitý terén

Břeh a přístup k vodě může být jak otevřený, tak zarostlý. Jedná se o kombinaci obojího, kdy se terén velmi mění, a tedy jsou různé i podmínky pro práci psa. Opravdu složitý a členitý terén, jaký je možno vidět při některých zkouškách ve vyšších třídách, může být například břeh jezera v kombinaci s prameništěm, bahništěm, a potokem. Může se dále jednat o kombinaci břehu jezera a ostrova nebo více ostrovů v jezeře. Může se jednat o několik jezer za sebou, kdy je pes vysílán na druhý břeh a musí dohledávat kachny hozené až do druhého jezera nebo na jeho břeh. K vidění jsou často překážky jako padlé kmeny, skály, bobří hráze a podobně. Pes tedy musí být mnohem samostatnější při práci a nesmí se zaleknout vyhledávání v opravdu složitém a neprostupném terénu. Také rozlehlost samotného jezera a vzdálenost, kterou pes musí uplavat dělá zkoušku těžší.

Specifika prostředí a situací při zkouškách a lovu

- Práce ve skupině psů a lidí

Každý lov nebo zkouška probíhá ve skupině několika psů a jejich vůdců. Při zkouškách tollingu sice každý pes pracuje samostatně, nicméně přítomnost dalších psů na zkoušce může být stresovým faktorem pro psy, kteří na to nejsou zvyklí a cvičení. Stejně tak zdlouhavé čekání proložené střelbou a vzrušenými zvuky ostatních čekajících psů je pro Tollery velmi často stresující a namáhavé. Vhodné je tedy při výcviku spolupracovat ve skupinách psů, aby byl váš pes na tyto situace zvyklý a měl vybudovanou trpělivost a odolnost proti vzrušení v době kdy nepracuje a čeká.

**Ten, kdo zrovna neskládá zkoušku a pouze přihlíží, zůstává za páskou tzv. za korunou.*

Při zkoušce samotné (ideálně i při výcviku), by si měl vůdce uvědomit, že není na společenském setkání, při které se účastníci mezi sebou baví a nechají psy volně pobíhat a bláznit. Výcvik a zkouška znamená práci pro psa i pro vůdce, nikoliv volnou zábavu. Ani před samotnou zkouškou, která ještě oficiálně nebyla zahájena, by psi neměli volně pobíhat. Psi by se neměli sdružovat, hrát si, tahat klacky a neměli bychom jim ani házet míčky a jiné předměty natož před ostatními psy, kterým tímto nevhodným jednáním rozhodíte psychiku. Na zkoušce by psům nemělo být umožněno sledovat práci jiných psů, což je prakticky řešeno páskou, za kterou musí zůstat, protože by mohli velmi snadno převzít zlozvyky a chování ostatních psů, případně být zmateni, kdyby viděli, v kterém křoví našel jiný pes kachny.

Pes, který nepracuje, by měl být odložen, odpočívat a být připraven k práci. Proto je vhodné ho vyvenčit a nechat být, aby neměl neustálý pocit vzrušení a stresu, na který není zvyklý. Pes, který nepracuje, by v žádné případě neměl narušovat probíhající zkoušku jiného psa, neměl by mu při zkoušce překážet, plašit ho ani vyrušovat. To samé platí pro vůdce a přihlížející.

- Reakce na střelbu a na okolí

Dalším z možných stresových faktorů, které je potřeba nacvičovat je reakce psa na střelbu a jeho práce po střelbě. Pes, který není zvyklý a cvičený na výstřely, nebo jiné hlasité zvuky při výcviku, může při zkoušce zpanikařit a odmítnout pracovat. Pes by měl být na střelbu zvyklý, ideálně na ni nereagovat, případně pouze minimálními vzruchy a střelba samotná by pro psa měla znamenat „pozor, teď přijde práce, je potřeba se rozhlížet po okolí, někde budou kachny“, nikoliv stáhnout ocas, začít kňučet, nebo upřeně hypnotizovat střelce.

Reakci na střelbu lze trénovat pomocí startovací pistole nebo praskáním papírových sáčků. Je ale potřeba říct, že intenzitou zvuku se takový trénink nevyrovná výstřelu brokovnice rozléhajícímu se přes hladinu vody.

- Reakce na rozhodčí a pomocníky

V neposlední řadě je potřeba se psem cvičit také to, že při práci se po okolí pohybují další lidé, tedy například rozhodčí s holí v ruce a s kloboukem na hlavě, nebo ostatní pomocníci se zbraní v ruce a kachnami v kapsách svých vest. Pes by měl jejich přítomnost ignorovat a být soustředěn pouze na svou práci a svého vůdce. Pokud si k nim potřebuje pro jistotu jít čichnout, nebo si je prohlédnout, tak to není problém. Nicméně neměl by k nim odbíhat a studovat co zrovna dělají.

- Práce ve vodě

Práce ve vodě je pro Tollery základem. Plemeno je vybaveno dvojitou srstí, hustou podsadou a plovacími blánami na tlapkách. Toller by se neměl vody bát, ani z ní vzrušením vyšilovat. Naopak je mu vlastní plavání s lehkostí, překonávání velkých vzdáleností, a to i v ledové vodě, do které se ostatní plemena nepouští ráda.

Práce ve vodě má ale také svá úskalí, která při výcviku na českých rybnících nemusí být zřejmá. Jezera ve Skandinávii jsou mnohem hlubší a rozlehlejší než české rybníky. Voda v nich je tedy téměř vždy velmi chladná. Na rozlehlých vodních plochách s otevřeným břehem navíc mohou vznikat vlny a proudy, které Tollerům ztěžují práci. Přes vlny pes ve vodě nevidí, a proudy mohou odnášet plovoucí předměty (vhozené nebo střelené kachny) daleko od břehu.

Ve Skandinávii není výjimkou, že jsou aporthy do vody psu házené z loďky daleko od břehu. Na to je třeba při tréninku rovněž myslet a situace natrénovat, protože v české praxi se pravděpodobně s něčím takovým vy, ani váš pes nesetkáte.

Specifikem, se kterým se lze setkat při zkouškách ve Skandinávii je práce v brakické nebo mořské vodě, tedy práce na břehu moře, případně v ústí řek a jezer do moře. V tomto případě je potřeba počítat s tím, že na vodní hladině budou větší vlny, samotná voda pak více nadnáší, rychleji odnáší předměty, a na dně nebo na břehu mohou být ostré kameny, skály a škeble, o které si pes může pořezat tlapy.

Je důležité, aby pes byl zvyklý plavat daleko a dlouze ve vysoké intenzitě a rychlosti. Pes, který není ve vodě sebejistý se velmi pravděpodobně v půlce jezera otočí a poplave zpět ke břehu. Je důležité trénovat ovladatelnost psa ve vodě, protože vhodná korekce směrů nebo povel motivující psa v pokračování jeho úsilí může psovi ušetřit značné množství vynaložené energie a času. Pes, který při plavání ztratí správný směr velmi často plave pro vítr, nebo se začne otáčet a ztratí orientaci, což v kombinaci s vlnami, větrem a proudy ubírá energii, kterou pes bude potřebovat pro další práci.

Důležité také je, aby pes byl schopen zvěř ve vodě nejen najít, doplatat k ní a vzít ji do tlamy, ale aby ji následně také přinesl ke svému vůdci bez několika přestávek, kdy kachnu těsně před břehem upustí a vykoupe a případně kdy ji těsně před vůdcem plivne na zem.

- Vegetace ve vodě

Specifikem při výcviku vodní práce je také vodní vegetace, která je ve Skandinávii jiná než u nás. Není neobvyklé, že při zkoušce musí pes pracovat v rákosí a kopřivách, což je možné trénovat také v Česku. Na některých jezerech ve Skandinávii lze také narazit na plovoucí rostliny nebo vodní trávy a řasy. Plovoucí rostliny, jako například lekníny mohou pro psy znamenat překážku při plavání, ale také mohou psa zmást, protože z jeho pohledu při plavání mohou působit jako vhozené kachny. Vodní trávy a řasy jsou ve Skandinávii velmi časté, a pes musí být připraven na to, že pokud vpluje do chuchvalce řas, mohou ho tyto značně omezit v pohyblivosti a rychlosti. Pes většinou podobnou překážku překoná sám, nicméně podobná situace ho může polekat a psovi mohou vodní řasy vadit do té míry, že odmítne práci dokončit a plavat dál.

- Překážky na vodě i na břehu

Při výcviku je vhodné cíleně trénovat překonávání následujících překážek.

Na břehu: kmeny stromů, kopřivy, trnité a neprostupné keře, rákosí, kameny, skály, terénní překážky, hnízda, nory, díry, kopečky, hromady dřeva a kamení. Sítě a skrýše dalších lovců / stanoviště střelce.

Ve vodě: Plovoucí kmeny, plovoucí rostliny, vodní řasy, kameny a skály pod hladinou, bobří hráz. Člun se střelcem nebo pomocníkem.

Při výcviku je vhodné věnovat se také situacím, kdy zvíř zapadne za určitou překážku a pes ji musí přinést zpět. Typicky se může jednat o potok, strouhu, nebo kládu. Pro tollery většinou překážky při pohybu směrem ke zvířti nejsou problémem. Mnohem těžší je ale návrat s kachnou v tlamě, při kterém musí pes přeskóčit nebo podlézt překážku a zároveň by neměl kachnu upustit nebo ztratit do bláta.

- Zvěř

Typická je práce s kachnami, obdobně jako v Česku. Při zkouškách v Dánsku může být při disciplínách na břehu kombinována práce s jiným druhem zvěře, typicky s králíkem nebo zajícem. Specifikem zkoušek ve Skandinávii, a to především ve vyšších třídách zkoušek je pak práce s husami. Severské husy jsou větší a těžší než běžné kachny. Jejich přinášení je tedy pro psa složitější, protože musí být zvyklý na přinášení objemných a těžkých předmětů.

Další specifickou situací, na kterou můžeme narazit při skutečném lovu je práce s teplou zvěří nebo se zvěří, která je pouze poraněná a není usmrcená. Pro psa se nic nemění, protože by měl být schopen zvěř dohledat a přinést bez ohledu na to, zda je studená nebo úplně čerstvě střelená, nicméně rozdíl je zde značný a především psi, kteří nemají vybudováno dostatečné sebevědomí a zkušenosti, mohou mít s přinášením teplé zvěře problém.

Dále jsou ve Skandinávii, především ve vyšších třídách a při praktickém honu, často využívány makety lákané zvěře. Kachny se totiž spíše připlují podívat blíže na vodu, kde už se spokojeně kolébají jiné kachny. Husy si raději sednou na pole, kde už se pasou jiné husy. Pracující pes by si těchto maket neměl všímat a svou pozornost by měl věnovat pouze skutečné zvěři.

- Počasí a roční období

Cvičení se psem většinou probíhá při vhodných podmínkách, za obstojného počasí a podmínek. Je to pochopitelné, protože když nepanuje hezké počasí, jít cvičit ven do lesa nebo k rybníků se nám prostě nechce. Na druhou stranu zkoušky nebo lov mají pevně daný termín a většinou probíhají za každého počasí. Proto je potřeba přemýšlet i nad tím, zda počasí a roční období nezpůsobí našemu psovi další problémy, protože není zvyklý pracovat v dešti, větru, v bouřce nebo plném sluníčku přes pravé poledne. Pes nemusí být zvyklý na chladnou vodu, na poryvy větru, na pohybující se rákosí, na silné vlny nebo na déšť či sníh. A protože se zde bavíme o zkouškách tollingu ve Skandinávii, všechno toto nás může na zkoušce potkat. Není neobvyklé, že zkoušky začínají brzo ráno za husté mlhy, v poledne je jasno a horko, a na konci zkoušky se již brzy stmívá a padá námraza.

Text: Kim Králík, foto: Facebook - Tollingjakt-Tolling hunt